

-Eig: entre la genuïnitat i el calc,¹ per Xavier Rull i Muruzàbal

1. El calc morfològic

Fabra donava compte en una de les seves *converses* (1955, conv. 349) d'un tipus de manlleu específic:

«El català forma noms abstractes mitjançant els sufixos *esa*, *dat*, *ia*, *ança*, etc., corresponents als castellans *eza*, *dad*, *ia*, *anza*, etc., la llengua tendeix a fer correspondre un derivat en *esa* a un derivat en *eza*, un derivat en *dat* a un derivat en *dad*, etc. Així veiem recular *privadesa* davant *privaça*, *saviesa* davant *sabiduria*, *solitud* davant *soledat*. Anàlogament, entre els derivats verbals, veiem *pronunciació* tendir a eliminar *pronúncia*, *duració* *durada*, *advertència* *advertiment*, i una munió de derivats en *o* ocupar el lloc de derivats en *ment*.»

No és l'única aportació de Fabra en aquest sentit. En una altra conversa (*Falsos derivats*, ps. 59-60) hi insisteix, i en mostra més casos: amb *-ó* (*salón* > *saló*), amb *-itz* i amb *-eig* (i exemplifica amb *simultanejar* > *simultanejar* i *espontanearse* > *espontanejar-se*). En aquest escrit intentarem analitzar l'ús del sufix *-eig*,² mostrarem i comentarem alguns casos de calc morfològic espanyol i en descriurem els usos que són —o han sigut fins ara— genuïns.

1. Vull agrair els comentaris i les observacions que m'han fet Anna Montserrat, Bartomeu Navarro, Núria Alturo, Neus Nogué, Jordi Dolç, Elisenda Bernal, Joaquim Mallafrè i Josep Murgades.

2. S'ha parlat correntment del «sufix *-ejar*» (considerant, per tant, que la terminació amb *-eig* és una *derivació regressiva*). Nosaltres postulem que es tracta d'un sufix *-eig* que pot manifestar-se tant en forma substantiva com verbal. Deixem per a un altre estudi si realment hi ha correspondència absoluta entre verbs i substantius o si hi ha restriccions de tipus semàntic que impedeixen l'existència de dobles. En aquest treball parlarem sempre d'*-eig*, encara que la majoria dels exemples els oferim en forma infinitiva.

Hem de convenir —i les gramàtiques catalanes ho han palesat— que el sufix *-eig* és un dels més rendibles del sistema derivatiu català; Fabra (1912: 261) fins i tot indica que «*el catalán muestra una gran predilección por este sufijo*». Moll (1991: 198) n'explica l'origen a través del sufix llatí *-IZARE* (el mateix que avui dia hem recuperat per crear verbs de caire tècnic) transformat en *-IDIARE* (DEt), que dóna alguns verbs lexicalitzats (com ara *batejar*) però que continua sent altament rendible en la formació de nous verbs. De la mateixa manera, també s'ha convingut a dir que aporta un significat de 'tendència a... (fer)', 'inassoliment definitiu de...', a vegades amb un matís pejoratiu, 'procés més o menys allargassat en el temps de...', etc. (més avall tipifiquem sistemàticament els sentits del sufix).

Els exemples més il·lustratius d'aquests significats els trobem en casos com:

- [1] a *clarejar*
 vesprejar
 b *orientalejar*
 c **miquelejar*
 d *agrejar*
 ranciejar
 e *esquerrejar*

El duet [1a] indica un allargassament en el temps i, per tant, un trànsit imperceptible. *Orientalejar* és el verb que emprem argòticament els qui estudiem la llengua quan volem anomenar la tendència d'alguns catalanoparlants del bloc occidental a imitar i a fer-se seus els trets propis, siguin fonètics, morfològics o lèxics, del bloc oriental i, més concretament, del dialecte central. El quart exemple, **miquelejar*, és un verb hipotètic que es pot fer servir per designar, dins d'una família o d'un equip de futbol —per posar dos casos habituals—, la manera de fer d'un xiquet, es digui o no així, atès que s'assembla, en l'actitud, a un tal Miquel que hi ha o hi ha hagut en aquell grup. Quant a *agrejar* i *ranciejar*, són mostres claríssimes que l'acció no s'ha produït del tot; el vi *agreja* o *rancieja* si només comença a tenir el gust agre o ranci: si el té del tot, llavors recorrem a (*en*)*agrir-se* i *enrancir-se*. Finalment, *esquerreja* és el que el qui signa aquestes ratlles va sentir dir a un capellà responent a la pregunta «*L'Evangeli, és de dretes o d'esqueres?*» Com podem veure, l'habilitat del mossèn a l'hora de respondre va ser extremament fina, i no es pot negar que el sufix *-eig* (com en els altres casos, però aquí especialment a causa de la delicadesa de la pregunta) va servir per expressar amb exactitud el que calia dir.

Podem afirmar, però, que aquest sufix ha proliferat a causa de la interferència de l'espanyol. Aquest excés es manifesta sobretot en dos vessants: verbs de caire col·loquial i neologismes tècnics. Entre el primer grup hi ha les expressions pròpies del jovent (*cabrejar*, *putejar* i *escaquejar-se*, aportats per Pomares, 1997):

[2] <i>mosquejar</i>	[< <i>mosquear</i>]	'fer empipar (algú)'
<i>morrejar</i>	[< <i>morrear</i>]	'besar amb profusió'
<i>xoxejar</i>	[< <i>chochear</i>]	'repapiejar'
<i>xulejar</i>	[< <i>chulear</i>]	'comportar-se com un <i>xulo</i> '
<i>tontejar</i>	[< <i>tontear</i>]	'tenir una relació sentimental poc seriosa (amb algú)'
<i>piropear</i>	[< <i>piropear</i>]	'llançar, dir <i>piropos</i> (a algú)'
<i>cabrejar</i>	[< <i>cabrear</i>]	'fer empipar molt (algú)' ³

3. *Cabrejar* ja té un altre sentit, genuí: 'la mar, formar petites onades blanques d'escuma'.

<i>escaquejar-se</i>	[< <i>escaquearse</i>]	'escapolir-se, gambar'
<i>guarrear</i>	[< <i>guarrear</i>]	'posar brut, posar <i>guarro</i> (alguna cosa)'
<i>piratejar</i>	[< <i>piratear</i>]	'fer pirateria informàtica' (també transitiu)
<i>putejar</i>	[< <i>putear</i>]	'fer una putada, una mala passada (a algú)'
<i>apalejar</i>	[< <i>apalear</i>]	(BARS 1991) ⁴
<i>gorrear</i>	[< <i>gorrear</i>]	'demanar sovint (una cosa) sense escrúpols'

Aquest grup de verbs s'explica pel fet que els elements del llenguatge juvenil català actual es calquen sistemàticament —tret d'alguns exemples escadusser— de l'espanyol.

El segon grup de verbs són neologismes tècnics; en aquest cas, també és la forma espanyola el motiu d'aparició de la catalana, però la diferència amb el primer grup és que es tracta d'un lèxic més controlat, ja que té un cert component de decisió prèvia. La primera persona que en va dir alguna cosa va ser Marquet (1984: 55-56):

«Un altre cas [de termes mal formats per calc del castellà] és el dels verbs catalans acabats en *-ejar*, dels quals n'hi ha bastants de moderns d'ús tècnic: *petrolejar*, *courejar*, *cablejar*, *sondejar*, *prorratar*, etc. Tots aquests tipus de verbs deriven sempre de substantius o d'adjectius i no es veu gaire clara llur formació. En efecte, caldria estudiar l'ús i aplicacions del sufix verbal *-ejar* en català, perquè se n'ha fet un abús. Tot i que sovint es correspon amb el castellà *-ear*, no sempre és així i, per influència d'aquesta llengua, tot verb castellà en *-ear* ha fet aparèixer un verb català en *-ejar* i en determinats casos hi ha altres possibilitats que responen millor al geni de la llengua. A vegades són possibles dos verbs, un en *-ejar* i un altre en *-ar* (o *-ir* o altres), els quals poden ésser sinònims o bé tenir un sentit diferent. Bé que cal analitzar detingudament aquest punt, sembla molt clar que s'han de bandejar verbs com ara *petrolejar*, *courejar*, *cablejar*, *mapejar*, *torpedejar*, etc. I en el cas que hi hagi dos verbs sinònims, caldria veure si s'han de preferir uns als altres o no: així en casos com ara *blocar*/*bloquejar*, *ribotar*/*ribotejar*, *bronzar*/*bronzear*, etc., sembla que són preferibles els primers, tal com s'ha fet en d'altres casos ja fixats: *boxar*/*boxejar*, *calafatar*/*calafatejar*, *sondar*/*sondejar*.»

Les paraules de Marquet són indicadores d'una situació que, gairebé deu anys més tard, continuava sent idèntica. L'autor (1993b: 276) recordava les mateixes paraules tot fent referència de nou a la necessitat d'un estudi:

«El primer cas [d'ús de sufixos per calc abusiu del castellà] és l'ús del sufix *-ejar* per a formar verbs indiscriminadament, sense que aquest conservi el seu ús propi. [...] Tot i que sovint es correspon amb el castellà *-ear*, no sempre és així i, per influència d'aquesta llengua, tot verb castellà en *-ear* ha fet aparèixer un verb català en *-ejar* i en determinats casos hi ha altres possibilitats que responen millor al geni de la llengua. Així hem vist emprats correntment verbs com *petrolejar*, *courejar*, *cablejar*, *torpedejar*, *mapejar*, *simultaniejar*, *prorratar*, etc., que —com a mínim— semblen sospitosos i s'haurien d'analitzar detingudament. D'altres ja admesos, com *sondejar*, no han estat ben analitzats i caldria veure si no es tracta d'un calc del castellà *sondear*, en català usem preferentment *sondar*, derivat més normal de *sonda*. Caldria fer un estudi general sobre l'ús genuí del sufix *-ejar* en català; en línies generals es pot dir que els verbs

4. Citem textualment la lletra de la cançó: «Si et sents al fons / del sot més fosc, / si sents un buit / dintre teu, / si ja res no t'omple, / [...] / si et sents pitjor que un gos apalejat...»

derivats d'adjectius són gairebé sempre intransitius, però entre els derivats de noms n'hi ha de transitius i d'intransitius i llurs límits no queden prou definits. No es pot condemnar —en termes absoluts— tot verb en *-ejar* transitiu, però és evident que se'n fa un ús abusiu per calc del castellà.»

Altres autors també s'han fet ressò d'aquest aspecte, com ara algun professional dels mitjans de comunicació (PLA I NUALART 1989: 239) i dels llenguatges d'especialitat (RIERA 1998: 38):

«L'ús freqüent en alguns escrits del verb *copejar* (o *colpejar*) es deu al *golpear* castellà. Aquest sí que em sembla un castellanisme condemnable, perquè és del tot innecessari i s'aparta de la llengua real, que fa servir en aquests contextos *apallissar* o *pegar*.»

«Hi ha uns quants casos que, malgrat ser enregistrats pel diccionari, fóra millor segurament de formar amb el sufix *-atge*: *bloqueig* [... alternativa: *blocatge*], *ombreig* [alternativa: *ombratge*], *volteig* [...]. Encertadament, el DIEC no admet la variant *mostreig* [...], que altres diccionaris recollien, sinó la variant *mostratge*.»

Tot seguit, comentarem i analitzarem alguns casos de lèxic especialitzat modern, en què és evident la influència espanyola:

[3] *escanejar*
faxejar
formatejar
cliquejar

El primer verb, *escanejar*, s'ha tret a partir d'*escàner*,⁵ un terme anglès format pel verb *to scan* més el sufix *-er*. És lògic que el català prengui la forma anglesa i l'adapti. Diversos casos avalen aquest procediment, ni que sigui per tradició: *smash* > **esmaix*, *esmaixar*, *esmaixada*; *snif* > *esnifar*, *esnifada*; *crisp* > *crispeta*, amb un èxit notable; *surfing* > *surf* i *surfista*; l'encara no admès malgrat un ensurt inicial *sponsor* > *espònsor*, *esponsoritzar* i *esponsorització*,⁶ etc. Per tant, tots els mots que derivin d'aquest concepte s'haurien de crear a partir de la forma *scan*, amb la qual cosa un primer candidat és *escanar*. També podríem haver creat *escanerar* si partíssim de l'aparell. Una tercera proposta és *escaneritzar* (MIRALLES 1995: 14).⁷ Fins i tot podríem rehabilitar *escandir*, com ha proposat Marquet (1991: 41; 1993b: 276), fent exactament el mateix procediment que l'anglès: recórrer al mot llatí *SCANDERE* (WEUD s.v. *scan*). Una última possibilitat és habilitar semànticament *escandallar* (COROMINES 1980-91, vol. III: 473; *Diccionari d'informàtica* 1986: 64; MARQUET 1991), proposta que actualment ha sigut desestimada.⁸ Tot i així, la llengua

5. En aquest article escriurem sempre amb una simple el mot *escàner* —tal com s'ha entrat en les reimpressions del DIEC i com apareix al DNeol—, independentment que la font citada ho hagi grafiat amb una doble *ena*.

6. El DIEC només recollia, en la seva primera impressió, *esponsorització*, però no cap altra forma. En successives reimpressions es va llevar. Aquest fet es deu a un descuit, ja que la intenció dels responsables de l'elaboració del diccionari era que no hi figurés (TERMCAT [en línia]). Val a dir que el Grup d'Estudis Catalans (1992: 233) en demanava l'acceptació.

7. Joan Miralles és membre numerari de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, per la qual cosa podem pensar que la forma que proposa pot ser la que adopti la institució.

8. Val la pena reprendre els mots de Coromines, per tal com reflecteixen prou clarament la justificació d'aquest terme: «[...] *Escandallatge*, nom que proposo als tècnics físics i biòlegs per traduir l'angl. *scanner* com

parlada ha optat per *escanejar*. Podem explicar aquesta forma per la motivació semàntica, ja que l'escàner, en funcionar, fa una lectura dels estímuls arrossegant el lector per damunt de la font —motivació semàntica paral·lela a la de *rastrejar*.

En la tria de formes lingüístiques s'ha de tenir en compte l'ús real dels mots en la llengua. En cas que la forma habitual triada pels usuaris sigui poc genuïna, cal plantejar-se si se sanciona normativament o bé si es proposa una alternativa més d'acord amb el geni de la llengua i, si és així, de quins mecanismes es disposa per difondre la proposta. En el cas que ens ocupa, *escanejar* és l'única forma viva de la llengua parlada, i per això ha sigut recollida pel TERMCAT (1994b; 1997).

Malgrat tots els arguments que hi pugui haver en favor d'*escanejar*, és evident que la construcció espanyola *escanear* hi ha tingut molt a veure. En aquest cas concret, la llengua veïna ha creat el verb pels seus propis recursos, i els catalanoparlants, pel fet que la majoria dominen plenament l'espanyol, han assimilat la construcció castellana copiant l'esquema. La tria té conseqüències importants, ja que tots els derivats es formaran homogeniament. En aquest sentit, si normalitzem una forma verbal, automàticament les que se'n derivin queden validades perquè són predictibles:

[4]	INFINITIU	PROCÉS	PERSONA	ADJECTIU
	<i>escanar</i>	<i>escanatge</i>	<i>escanador -a</i>	<i>escanable</i>
	<i>escanerar</i>	<i>escaneratge</i>	<i>escanerista</i>	<i>escanerable</i>
	<i>escaneritzar</i>	<i>escanerització</i>	<i>escaneritzador -a</i>	<i>escaneritzable</i>
	<i>escanejar</i>	<i>escaneig</i>	<i>escanejador -a</i>	<i>escanejable</i>
	<i>escandir</i>	<i>escandiment</i> ⁹	<i>escandidor -a</i>	<i>escandible</i>

A l'exemple que hem posat, les opcions de cada fila no han sigut respectades: el TERMCAT, al costat de la Comissió de Lexicografia (1996 [1993]: 90), ha posat en circulació *escàner* i *escanejar* alhora, sense justificar-ho, al costat d'*escaneig*, només coherent amb el verb, i d'*escanista*, incoherent respecte a qualsevol altra forma. Es pot justificar *escanejar* per l'ús social que té, però aquesta opció és contradictòria a l'acceptació d'*escaneig*, ja que, seguint aquest mateix criteri, hauríem d'haver donat preferència a *escanejat* —que és el que se sol dir. La forma *escaneig* només és defensable per la coherència derivativa. Volem afegir-hi una dada més: l'espanyol hi coincideix plenament (*escáner*, *escanear* i *escanista*). Si el patró espanyol ha motivat l'aparició d'algunes formes catalanes, ja podem afegir una nova diferència entre el dialecte septentrional i la resta del domini, ja que la varietat geogràfica nord-catalana s'emmiralla irremeiablement en el francès —i tindrà, en conseqüència, *escanerista*, per tal com en la llengua gal·la és *scanneuriste*.

Si la forma difosa hagués sigut *escanar*, hauríem obtingut el derivat *escanatge*, que és el que pertoca segons els usos habituals en la formació de mots tècnics. D'altra banda, hauríem avançat en la línia encetada per Riera (1993: 114-115, n. 87), que defèn que el sufix anglès *-ing* (recordem que el mot té la forma original *scanning*) sigui adaptat a *-atge* —per bé que no s'hi ajusti sempre. En cas que la implantació d'*escanar* s'hagués conside-

a denominació del novell procediment radiogràfic pel qual examinen, "a llesques", l'abdomen dels pacients cercant de descobrir-hi tumoracions que s'hi formin en les vísceres més amagades: *to scan* és l'equivalent semàntic (i fins etimològic) del nostre verb *escandallar*." Val a dir que *escandallatge* pot servir com a terme de caire tècnic, però que la forma normal a la llengua general per al substantiu d'acció és *escandall*, que és la forma proposada pel *Diccionari d'informàtica*.

9. Marquet recomana que, en cas que s'usi *escandir*, es generi un nou derivat per designar l'acció, *escandiment*, i reservar *escansió* per al sentit tradicional. Riera (1998), però, aporta *escansió*.

rat forçada, es podia haver recorregut a *escanerar*, més fàcil de fer circular per l'evidència de la relació amb *escàner*.

El segon exemple fa referència al telecopiatge. Si ens remuntem uns quants anys enre (concretament, al principi de la dècada dels noranta), una de les maneres habituals de dir 'passar un fax' era *faxejar*. L'aparell anomenat (*tele*)*fax* —mot que apareix per truncació de *facsimil*— va popularitzar-se aproximadament per aquella època. Avui dia, tanmateix, aquesta forma ha regredit notablement; ha deixat d'usar-se i només se sent *enviar* (o, més col·loquialment, *passar*) *un fax*. És innegable que l'espanyol *faxear* (paral·lel a *escanear*) ha tingut un pes important en l'elecció que van fer alguns catalanoparlants per *faxejar*.¹⁰

El tercer exemple es refereix al procés de donar format a un disquet abans de fer-lo operatiu. La paraula anglesa, *to format*, ha sigut traduïda en espanyol per *formatear*. La proposta catalana és *formatar* (*Diccionari d'informàtica* 1986: 71; SERVEI DE LLENGUA CATALANA 1993: 80; TERMCAT 1994*b*, 1997; COMISSIÓ DE LEXICOGRAFIA 1996 [1993-95]: 68 i 90; BADIA *et al.* 1997: 843), amb el derivat *formatatge* (tot i que Marquet (1992) i Badia *et al.* proposen *formatació*, en consonància amb el DIEC), encara que n'hi ha hagut alguna altra, com ara *enformar* (SABATER 1990: 154). Doncs bé, malgrat la proposta, la majoria d'usuaris d'ordinador —per no dir la pràctica totalitat—, llevat dels que estan molt sensibilitzats per temes lingüístics, usen *formatejar* i no pas per referir-se precisament al fet que a vegades l'operació es queda a mig fer. I això que no manca qui predica sobre l'ús indegut d'aquesta forma, tot insistint que és una interferència (RUAIX 1996) o bé dient que és un «híbrid» (SABATER 1990: 154; l'autor hi afegeix que «almenys, *formatar* millora *formatejar*»).

El quart exemple és la traducció de l'anglès *to click*, l'acció de pitjar el ratolí. Tot i que la forma *fer clic* és vàlida (de fet, és ben usual), una altra forma corrent és *clicar*, proposada pel Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona (1993) i que ha circulat molt darrerament.¹¹ Tot i que és una forma certament ben trobada, algú la pot posar en dubte per la seva validesa funcional; així s'ha manifestat el TERMCAT (1994*b*, 1997), que proposa *fer (un) clic* tot justificant que la forma habitual catalana per a aquest tipus d'expressions és la perífrasi mitjançant el proverbi *fer* (semblantment, *passar* o *enviar un fax*).

Sobre això cal dir que tradicionalment s'ha considerat que el català no verbalitza tan directament com ho fa l'anglès, i que prefereix recórrer a construccions del tipus [*fer* + SN]. Així, sembla que és més genuí *fer impacte* o *posar-se en contacte* que *impactar* i *contactar*. Ara bé: hi ha contraexemples, com ara *compactar* (COMISSIÓ DE LEXICOGRAFIA 1996 [1995]: 90).

Més enllà del debat sobre si la forma analítica és més genuïna que la forma sintètica per a aquest tipus d'expressions, cal analitzar la possibilitat que penetri un altre castellanisme. «La Vanguardia» (1997) va anunciar que la Real Academia Española de la Lengua havia admès la forma *cliquear* (tot i que el Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona també dóna *clicar* per a l'espanyol). Si suposem que la pressió de l'espanyol és el motiu de l'aparició de determinades formes verbals, també podem pensar que aviat apareixerà *cliquejar*, i no tant perquè es copii la paraula, sinó perquè ja s'ha assimilar que el procés de formació de verbs menys marcat és amb *-eig*, de manera que es pot dir que pren una nova funció de caire gramatical. Lingüística-ficció? Una mania desmesurada?

10. La variant de l'espanyol a Mèxic presenta, però, *faxar* —forma, val a dir, no desconeixuda a la Península Ibèrica—, que també hem documentat en catalanoparlants.

11. Hi ha altres maneres de designar aquest concepte: *picar* i *pitjar* (SERVEI DE LLENGUA I TERMINOLOGIA [en premsa]).

Una predicció massa agosarada? Potser sí, però —tant de bo només fos una coincidència— per les dates d'aparició de l'esmentada notícia, en diverses ocasions vam documentar l'ús espontani de *cliquejar* entre catalanoparlants.

A més dels exemples de [3], n'hi ha altres de més recents, la majoria referents a la informàtica i documentats a la llengua general (fem notar que són verbs més aviat d'ús col·loquial o generalitzat):

[5]	<i>flaixejar</i>	[< <i>flashear</i>]	'impressionar' (sentit figurat)
	<i>buclejar</i>	[< <i>buclear</i>]	'fer un bucle (en informàtica)'
	<i>craqueig</i>	[< <i>craquear</i>]	(traducció/adaptació de l'anglès <i>cracking</i> ; en francès, <i>crackage</i> o <i>craquage</i>)
	<i>waitejar</i>	[< <i>wait</i>]	'esperar'
	<i>hostejar</i>	[< <i>host</i>]	'hostatjar'
	<i>resetejar</i>	[< <i>reset</i>]	'reengegar'
	<i>mailejar</i>	[< <i>mailear</i>]	'enviar un missatge, un mail' ¹²
	<i>plotejar</i>	[< <i>plotear</i>]	'fer anar el <i>plòter</i> , traçar'
	<i>internetejar</i>	[< <i>internetear</i>]	'navegar per Internet'
	<i>forwardejar</i>		'fer un <i>forward</i> , reenviar'
	<i>baquejar</i>		'fer un <i>back</i> '
	<i>efèpetejar</i>		'fer un FPT' ¹³
	<i>nissaguejar</i>		'veure la sèrie de TV <i>Nissaga de poder</i> '

El que ocorre en tots aquests casos és que la forma espanyola, terminada en *-eolear*, és el motiu d'aparició de la forma catalana en *-eig/ejar*, tant en els casos de verbs col·loquials ([2] i molts de [5]) com en verbs de caire tècnic ([3 i 5]). El parlant, que té competència en espanyol, assimila com a universal l'equivalència

[6]	<i>-eig/ejar</i> (cat.)	<i>-eolear</i> (esp.)
-----	-------------------------	-----------------------

que es dona en molts casos, però no pas d'una manera sistemàtica en realitat (fixem-nos que tant Fabra (1912: 261) com Moll (1968: 237) afirmen sense matisos que *-eig* es «correspon» a l'espanyol *-ear*).

Si bé en un principi es tracta d'un manlleu de peça lèxica (per exemple, *bloquejar* és el motiu de l'aparició de la forma *bloquejar*), la proliferació d'aquest tipus de préstecs ocasiona que el que es manlevi més endavant no siguin les peces lèxiques, sinó el procediment derivatiu. És a dir, que el recurs espanyol de sufixar d'una determinada manera per a un determinat sentit acaba sent emprat en català: disposem d'afixos formalment semblants o iguals als de l'espanyol o als del francès i en copiem l'ús. Tinguem en compte que sovint el sentit d'un sufix en les dues llengües és a vegades el mateix (català *-ment*, espanyol *-miento*) i altres vegades són molt semblants; això facilita que les diferències d'ús d'afixos similars

12. Paral·lel a *cartejar*. També hem documentat, però, *mailar* i *emailar*, de manera similar a *lincar* (< *link*) 'enllaçar'.

13. Part d'aquests mots figuren a l'*Interdiccionari*, i a ALCALDE CASALTA [en línia].

es neutralitzin. Es pot dir, doncs, que hi ha un tipus de manlleu, diferent dels ja coneguts: el calc morfològic.¹⁴

El desllorigador rau en el fet que l'espanyol usa *-ear* per verbalitzar d'una manera força productiva, fins al punt que és «el formatiu verbal més productiu» (LANG 1992: 216; MIRANDA 1994: 146; PENA 1980, ALVAR EZQUERRA 1995: 61)), per damunt de qualsevol altre sufix o procediment.

En efecte, l'espanyol usa *-eolear* per incorporar i adaptar anglicismes al seu lèxic o, fins i tot, per designar nous verbs de caire tècnic. Això té lloc especialment si es tracta d'una acció:

[7]	<i>zapeo, zapear</i>	[< angl. <i>zapping</i>]	'fer zàping' ¹⁵
	<i>surfear</i>	[< angl. <i>surfing</i>]	
	<i>noquear</i>	[< angl. <i>to knock</i>]	
	<i>golear</i>	[< angl. <i>goal</i>]	
	<i>lanchea</i>	[< angl. <i>to lunch</i>]	'dinar' ¹⁶
	<i>sabotea/sabotaje</i>	[< fr. <i>sabotage</i>]	
	<i>tijeretea</i>		'fer la tisoreta' ¹⁷
	<i>haquea</i>	[< angl. <i>hacker</i>]	'piratejar' (en informàtica) ¹⁸
	<i>gasea</i>		'executar (un ésser viu) amb gas'
	<i>chequeo</i>	[< angl. <i>check up</i>]	'revisió mèdica'
	<i>chequea</i>		'comprovar (una cosa)' (en informàtica) ¹⁹
	<i>chambrear</i>	[< fr. <i>chambrer</i>]	'posar (un vi) a temperatura ambient' (cat. <i>atempera</i> ; també s'usa <i>cambrejar</i>)
	<i>marqueo</i>		'marcatge d'una plantació' ²⁰
	<i>siluetea</i>		'posar la fotografia d'algú retallada sobre un fons monocolor'
	<i>lurkea</i>		'fer <i>lurk</i> , el guaita'
	<i>atachea</i>		'adjuntar, fer un <i>attach</i> '
	<i>chatea</i>		'parlar en un <i>xat</i> '

14. Per a més informació, vegeu NADAL & RULL (1998), on es dona compte de la rendibilitat en català (sobretot en llenguatges d'especialitat, però també en la llengua general) de la terminació anglesa *-al* (informació aportada des de l'Observatori de Neologia de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra) o del sufix francès *-age*, els quals s'usen a la manera d'aquestes llengües. Les formes *ordissatge*, *desherbatge*, *tiratge*, *cupatge*, *sabotatge* deuen la seva presència a la forma francesa; en aquesta llengua, s'usa *-age* molt més que el català *-atge* i sense matís [+TÈCNIC]. De la seva banda, Bibiloni (1998) dona altres exemples similars i en consonància amb el que diem. L'autor balear anomena aquest tipus d'interferència *manlleu lèxic*.

15. Documentat a Alvar Ezquerria (1995: 17) i també recollit en diversos mitjans de comunicació escrits i audiovisuals en espanyol.

16. És una forma pròpia de l'espanyol de Nord-amèrica. Recordem que la pronúncia de *lunch* és amb *a*.

17. Aportat pel TERMCAT (1992d: 39), a les equivalències.

18. Un *hacker* és un pirata informàtic sense voluntat destructiva. Per bé que l'espanyol té, també, *pirata* i *piratear*, aquesta forma s'usa habitualment; per exemple, el lloc web del Congrés dels Diputats de Madrid va ser manipulat des de l'exterior (setembre de 1997), i els autors de la malifeta van escriure-hi el text *página haqueada* (per a més informació, vegeu SERVEI DE LLINGÜA I TERMINOLOGIA [en premsa], ALCALDE CASALTA [en línia] o l'*Interdiccionari* [en línia]).

19. En el cas del CD-ROM *Sirio*, si es pica a la icona (en Windows) sense haver-lo introduït apareix el missatge «*Chequea tu unidad d.*».

20. El català ha generat *marqueig* d'una plantació, tot i que la forma verbal és *marcar* —tant en espanyol com en català— (VILLARROYA *et al.* 1991).

<i>testear</i>	'fer un test, una prova, una anàlisi' ²¹
<i>cableo</i>	'cablatge' (pop. <i>cableig</i> o <i>cablejat</i>)
<i>mercadeo</i>	(variant popular de <i>mercado-tecnia</i> ; TERMCAT [en línia] ²²)
<i>ningunear</i>	'menystenir, ignorar' ²³
<i>ranchear</i>	[< fr. <i>se ranger</i>]

Hem de dir, a més, que el sufix anglès -*er*, indicador d'instrument quan s'afegeix al verb, genera una estructura propícia perquè l'espanyol hi adjunta el sufix -*eo* / *ear* gràcies a la presència de la *e*; així, *plotter* > *plotear*, *hacker* > *haquear*, *scanner* > *escanear* (i, probablement, *tester* > *testear*).

És indubtable que l'espanyol ha influït en el català. Si hem pogut recollir casos de calc morfològic com *concurrir* (per *concorrer*) o *florèixer* (per *florir*), també es pot suposar que verbs moderns com *formatejar*, *escanejar*, *forwardejar*, *flaixejar* o *faxejar* es deuen també a aquesta influència (afegiu-hi el monstre lingüístic *trofeig* per *trofeu*).²⁴ En el cas de la terminologia i, especialment, en manlleus, el calc morfològic afecta diversos casos catalans; de fet, Bernal (1997: 83) ja constata²⁵ que l'aplicació d'-*eig* es dona de manera corrent en manlleus: «No sembla gaire desencaminat insinuar que aquest factor de compatibilitat amb bases estrangeres, com ho demostren *irangatejar*, *mitinguejar*[, *rapejar* 'ballar, fer rap'] o *zappejar* sigui determinant en la productivitat del sufix [-*ejar*].» És constata, doncs, que tot nou mot català manllevat recorre a -*eig*.

2. Efectes sobre la llengua des del punt de vista prescriptiu

Pel que fa a les recomanacions d'ús del sufix -*eig*, en trobem algunes petites mostres en diverses obres. Així, la *Guia lingüística pràctica 1* (1996: 24), fidel a l'objectiu de servir d'eina de consulta a una comunitat científica, recomana de restringir l'ús d'-*eig*, tot repetint quasi literalment les paraules de Marquet (1984). També Lacreu (1996: 203) hi ha fet algun comentari, indicant en primer lloc que en casos de dobles admesos normativament s'ha de donar preferència al terme més general²⁶ i, en segon lloc, esmen-

21. Fem notar que en català s'ha admès *test* però que, incongruentment, s'ha rebutjat la forma verbal *testar* (Què cal saber... fitxa 53; segons aquesta fitxa, s'ha de reservar exclusivament per al sentit tradicional, 'fer testament').

22. Diu el TERMCAT a la seva pàgina web, parlant del *màrqueting*: «[Alguns] opten per crear formes paral·leles al castellà *mercadeo* o *mercado-tecnia*...»

23. Aportat per Viladecans (1997). Jordi Bosch, contertulí del programa «Catalunya nit» (Catalunya Ràdio) l'ha emprat algun cop (13-10-1998) —tot i que el locutor manifestava que desconeixia com es podia traduir al català—, indicant que és una forma ben usual a Madrid (com diu també Viladecans), especialment entre els polítics.

24. La competència lingüística del parlant en la segona llengua l'ha portat a interpretar la seqüència fònica -*eo* com a sufix, i ho ha assimiliat a -*eig* (com en el cas de *mareo* i *paseo*) en lloc de com a -*eu* (com en el cas d'*européo* o de *trineo*). És el mateix cas que *cachondeo* (< *cachondearse*, 'fotre's, riure's') i l'esmentat *chequeo*, que han arribat a prendre forma catalana en la llengua parlada: *catxondeig* i *xequeig* (aquest darrer, però, efímer, ja que ha regredit).

25. L'anàlisi de Bernal ha partit, en bona mesura, del material i les dades de l'Observatori de Neologia de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (Universitat Pompeu Fabra).

26. L'autor inclou en el mateix tipus de dobles els verbs formants amb -*ejar* i sense -*ejar*, amb *des-les-* i amb alguna altra diferència morfològica de poca importància.

tant que hi ha casos d'«influència del castellà» en què cal donar preferència a la forma principal (sense *-eig*).²⁷ Igualment, institucions com el TERMCAT —i més autors, com hem vist— han optat per *formatar*, Riera (1996: 75) alerta que al castellà *soldeo* no li correspon cap català *soldeig*, ja que «no existeix», el *DdG* (1998: XVIII) esmenta la inadmissibilitat de *caboteig* (calcat de *caboteo*) per la *segada de capes* i *Les principals...* (1986) indica que el castellanisme *rebotejar* (en bàsquet) s'ha de canviar per *rebotar*. Però tot i que pot ser un criteri unànimе entre el col·lectiu de terminòlegs, aquesta percepció no ha transcendit d'una manera clara a cap obra prescriptiva (llevat, potser, de l'esmentada *Guia*) com a indicació.

Al problema de la influència de l'espanyol convé afegir-hi el dels substantius d'acció i efecte. La forma substantiva d'*-eig* serveix per designar-lo, però també hem documentat *escanejat* i *plotejat* (substantius d'*escanejar* i de *plotejar*). Si la majoria de terminòlegs convenen a refusar l'habilitació del participi de passat en masculí per a aquests substantius, en aquests mots hi ha un problema afegit.

Per tal de determinar amb claredat quina és la diferència entre el recurs espanyol i el català, es poden fer algunes constatacions de caire diacrònic, encara que voregin la conjectura. Així, podem suposar que, en un principi, el funcionament d'aquest procediment era idèntic o similar per a totes dues llengües (pensem, per exemple, en *passejar/pasear* o *marejar/marear*), però va arribar un moment en què el sufix va perdre, en espanyol, aquest matís que té en català i va passar a ser un productor de verbs altament rendible. Així, per exemple,

[8] ESPANYOL	CATALÀ
<i>tractorear</i>	<i>tractorar</i>
<i>version(e)ar</i>	<i>versionar</i>
<i>telefonear</i>	<i>telefonar</i> ²⁸
<i>pedalear</i>	<i>pedalar</i> (forma usual) ²⁹
<i>emplear</i>	<i>emprar</i>
<i>agujerear</i>	<i>foradar</i>
<i>catafatear</i>	<i>calafatar</i> (però també <i>calafatejar</i> , secundari)
<i>saborear</i>	<i>assaborir</i> (<i>saborejar</i> es considera calc)
<i>bombear</i>	<i>bombar</i> (aigua) ³⁰
<i>planear</i>	<i>planar</i> (<i>planejar</i> amb aquest sentit es considera calc, però és correcte amb el sentit de 'fer plans' [subst.] o 'fer pla' [adj.]
<i>ratear</i> [< fr. <i>rater</i>]	<i>ratar</i> (però també <i>ratejar</i>) 'un motor d'explosió, funcionar defectuosament'
<i>hojeado</i>	<i>fullat</i> (CASTELIANOS [et al.] 1990)

27. Els exemples que posa són *blocar/bloquejar*, *boxar/boxejar* i *flirtar/flirtejar*, a més de *lubrificar/lubricar*. Hi afegeix, amb una nota a peu de pàgina, que «La forma *boxejar* (amb tots els seus derivats) ha estat fins i tot suprimida d'alguns diccionaris, com el *Diccionari manual de la llengua catalana*».

28. Miravittles (1982) recull *telefonejar*, que considera un barbarisme. Encara que avui no s'usi —tret de l'actriu Lloïl Bertran quan imita el dialecte tortosí—, tenim documentat que temps enrere sí que hi havia gent que l'usava en el dialecte central, esp. al nord.

29. Tot i que el català també presenta *pedalejar*. El TERMCAT i el Servei de Llengua i Terminologia (1995: 56) de la Universitat de Lleida van recollir només *pedalejar/pedaleig*. Tanmateix, potser hauria sigut més factible donar preferència a *pedalar* (RUAIX 1987: 59, n. 4).

30. Algú ja ha fet notar que hi ha problemes en l'ús d'aquests verbs. Riera (1996: 72) esmenta que *bombejar* no equival a *bombar* —tal com més d'un cop s'ha usat—, sinó que és sinònim de *bombardejar* ('tirar bombes'), i, per tant, *bombeig* i *bombatge* no tenen res a veure. Cal dir, però, que *bombar* és la forma corrent a diverses zones, com ara el Priorat, on *bombejar* és desconegut com a sinònim de *bombar*.

rebordear
balanceo
broncear

bordonar (CASTELLANOS [et al.] 1990)
balançada (CASTELLANOS [et al.] 1990)
bronzar (CASTELLANOS [et al.] 1990)

Per tant, podem postular un ús recurrent en espanyol i un ús selectiu (amb motivació semàntica) en català; en paraules de Marquet (1992), l'espanyol usa molt més el sufix *-ear* que el català. Després de diversos manlleus lèxics (*bloquejar*, per exemple), a la llarga el català ha tendit a usar *-eig* a la manera espanyola.

Algun lector pot pensar que el fet que alguns d'aquests verbs, pocs, es deguin a castellanisme no ha de fer aixecar cap crit d'alarma, i que potser no cal lamentar-se gaire per un fet que no compromet excessivament l'estructura del català. Aquesta opinió pot estar avalada, encara, per les obres de referència o bé signades per filòlegs de prestigi. El DCVB inclou diverses mostres de dobles: *bavar* i *bavejar*, *botxinar* i *botxinejar*, *cairar* i *cairejar* o *fumar* i *fumejar*. De la seva banda, Fabra (1956: 140) —igual que Badia i Margarit (1962: 349) i Ruai (1987: 59)— és més explícit quan diu que «si els dos verbs (el verb en *-ejar* i el verb en *-ar* no precedit de la seqüència *-ej-*) tenen algun cop significacions força diferents, altres cops la diferència de significacions és petita o nul·la».

A tot això, s'ha d'afegir, encara, el fet que realment hi ha buits que són omplerts per verbs provinents de l'espanyol. En aquest sentit, deixar les portes obertes a possibles formacions com *bromejar* o *rumorejar* (encara que siguin preses com a calc dels corresponents *bromear* o *rumorear*, i que hi hagi alternatives, com *fer broma*) no perjudicaria excessivament l'estructura de la llengua. En el cas que hi hagi un buit, la creació del mot, encara que sigui sota el patró espanyol, no tan sols és inevitable, sinó que fins i tot potser és l'única possibilitat.

Que admetem alguns usos idèntics a l'espanyol, però, no vol dir que deixem que qualsevol verb format en aquesta llengua amb el sufix *-eolear* hagi de ser traduït directament al català amb *-eigejar* (reprenent les paraules de Marquet (1984: 55)). D'aquí que hi hagi preocupació per prescindir de verbs fora de lloc com *mostrejar*, calcat de l'espanyol *muestrear* (MARQUET 1991: 41; 1993b: 276), verbalització de *muestra* sense aplicar-hi la regla d'al·lofonia (no esdevé *mostrear*) que, encara que força viu, es considera també incorrecte en la llengua veïna. La traducció d'aquesta forma, precisament, ha sigut un autèntic maldecap per als tècnics lingüístics: el DCtCs, la primera obra que en diu alguna cosa (recordem que som al 1985), dóna *mostreig*; el TERMCAT (1994c) també ofereix aquesta solució, però el DIEC (1995) recull només *mostratge*, refusant *mostrejar*; tot i que, paradoxalment, hi apareix *mostrejador*. El DNeol (el més recent, 1997) referma el nus oferint *mostreig* i donant com a sinònim *mostratge*. Al costat de *mostrejar* i paral·lelament a *clicar/cliquejar* podríem posar *testar* 'fer un test, una prova, una anàlisi', provinent de l'anglicisme *test*. Encara que la Comissió de Lexicografia (1996 [1991], *fitxa* 53) consideri que no és lícit usar-lo en aquest sentit, el fet que s'hagi admès *test* impedeix que no es pugui considerar correcte *testar*; nosaltres afegiríem que, havent creat l'espanyol el verb *testear*, hi ha arguments de més per donar viabilitat a *testar*.

Potser per això cal trobar una solució viable a castellanismes evidents i usuals com *politiqueo*, *bailoteo*, *escaqueo*, *chocheo*, *recochineo*, *manosear* (en català, *grapejar* o *toquejar*) o *tapeo* —emprats normalment així en català, tret potser d'*escaqueig*, ja adaptat. Cal estudiar cada cas, preveure les possibilitats del sistema català i analitzar quina forma alternativa és més bona, encara que en algun cas hagi de ser, si no n'hi ha cap més, l'adaptació del manlleu. Per exemple, a *politiqueig*, que vol dir 'intervenció en política' i 'acció de parlar contínuament de política', es pot aplicar una extensió de significat que designi el concepte de 'conxorxes internes', ús habitual popular de la forma espanyola. Aquesta és la tria de

bona part dels usuaris —Poyano (1997) usa *marujeig*. En altres casos es pot recórrer a la rehabilitació de mots genuïns més o menys abandonats en l'ús, com ara *ballaruga* o *balloteig* per *bailoteo*, *emprenyamenta* o *empipamenta* per *cabreig*, *gambar* o *escapolir-se* per *escaquejar-se*, *repapieig* per *chocheo*, *enfotementa* per *recochineo* o la proposta del TERMCAT (1991*b*) de *cop de dits* per *palmeo*. I tot això, sense perdre de vista que tenim més d'un recurs a la nostra disposició per a sentits similars als que ofereix l'adjunció d' *-eig*, com ara [a- + AD]] en casos com *abacallanar-se*, *acastellanar*, *allunyar*, *apropar*, *afluixar*, *agrisar*, etc.

Evidentment, a vegades la solució no és fàcil, sigui per l'estructura del mot, per l'ús social o per altres condicionants. Com a exemple, el cas de *golejar*, creat per calc de *golear*. La història anecdòtica de la fixació d'aquest mot pot allisonar-nos. Els professionals de la llengua en català es van trobar amb un concepte que calia omplir i l'expressió habitual entre la major part de la població era el calc espanyol. El diari «Avui» (l'època de què parlem és llunyana, quan aquest diari era de les primeres manifestacions de premsa escrita en català després del franquisme) va plantejar-se si es podia dir *golejada*, tal com es deia al carrer. La solució, avalada pel IEC, va ser *cabasset de gols*. Cau de madur que si l'«Avui» hagués fet seva aquesta decisió hauria sigut la riota de tothom. Per tant, malgrat la sospita de castellanisme morfològic, *golejar* potser era —i és— l'única alternativa viable.

La conflictivitat arriba a portar a veritables atzucacs. Si la llengua no és impermeable a la influència de l'espanyol o del francès, ens trobarem constantment amb mots que s'usen habitualment manllevats. A més dels casos recents comentats més amunt (*escanejar*, *faxejar*, *formatejar*, etc.), hi ha diversos exemples que mostren clarament que és un problema persistent i irresolt, tal com mostren altres casos que ja han fet vessar més tinta:

- [9] *sondar* i *sondejar*³¹
 *sabotejar*³²
 tirotejar [< es *tirotear* (<*tiro* + *-ear*)]³³
 batejar [< es *batear*] (beisbol), 'batre'.
 noquejar [< es *noquear* < en *knock*] (TERMCAT 1992*c*; 1997)
 saltar i *saltejar* (gastronomia; TERMCAT 1992*b*; 1997)
 glaçar i *glacejar* (gastronomia; TERMCAT 1992*b*; 1997)
 flirt(ej)ar, *flirt(eig)*³⁴
 boxar i *boxejar*³⁵
 costejar (segons el DCVB, castellanisme amb el sentit de 'pagar el cost (d'alguna cosa)')
 blanquejar
 fideuejat o *fideuat*

31. El DIEC especifica que *sondejar* és usat especialment si té un sentit figurat, amb la qual cosa es guanya en precisió semàntica. MARQUET (1993*a*; 1993*b*) matisa que *sondar* és la forma adequada. Cal afegir que en espanyol també existeix *sondar*.

32. MARQUET (1992) en fa un comentari, i qualifica el duet espanyol *sabotear/sabotaje* com a «anomalia», tot indicant, després, que «ha estat copiada pel català».

33. El DLC3 el marca com a castellanisme. El DIEC no, però els criteris de microestructura d'aquest diccionari ja preveuen no marcar els manlleus adaptats (INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS 1996: 38).

34. RUAIX (1996: 301) diu de *flirteig* que és una variant secundària de l'anglicisme *flirt*.

35. En català és *boxa*, *boxar* i *boxador -a*; en espanyol, *boxeo*, *boxear* i *boxeador -a*. La pressió dels calcs *boxejar* i *boxejador -a* ha fet que el TERMCAT (1992*b*, 1997) les hagi admeses al·legant que «són les formes utilitzades pels tècnics de l'esport». Les obres lexicogràfiques posteriors (DLC3 i DIEC) les han recollides.

pilotejar 'pilotar'³⁶
rebotejar 'agafar, prendre un rebot' (TERMCAT 1991b)
surfejar (compareu l'espanyol *surfear*)³⁷
blocar i *bloquejar*³⁸
mapar i *mapejar* (condemnat, aquest darrer, per Riera 1996)

El conflicte amb què ens trobem, doncs, és constituït per dos problemes. En primer lloc, hem de saber quin és el funcionament del sufix. Si no és així, no podem validar o rebutjar cap neologisme (tinguem en compte que ens trobem en un marc en què es considera que cal fixar la terminologia per tal com és lèxic controlat; Ortuño (1992: 53) hi fa referència i exemplifica, entre altres, amb *mostreig/mostratge*, *saltejar/saltar*, *regatar/regatejar/fer regates*, *blocar/bloquejar*, *blanquejar/emblanquinar*, etc., tots casos terminològics). Hi ha, doncs, un buit descriptiu, i això provoca que cada professional de la llengua improvisi les solucions que intuïtivament creu oportunes. Aquest comentari no és gratuït: en el cas de la traducció de *fogues* ha calgut, en les orientacions lingüístiques de mitjans de comunicació, veritables explicacions enciclopèdiques sobre la possible traducció que pot tenir (*foguejament* —oficial—, *fogueig* —versió DECLC—, *detonació*, *salva*) i quina forma pot ser la més idònia en cada cas (exemples extrets de la Unitat d'Assessorament Lingüístic de les Emissores de la Generalitat de Catalunya).

En segon lloc —i això ja és més delicat—, podem permetre que la llengua tingui formes manllevades ja arrelades i que són d'ús corrent, com ara *bloquejar* o *tirotejar*, però cal preveure l'erosionabilitat del sistema; la pressió castellanitzadora en la creació o en la reutilització de verbs fa que es manlevi el procediment derivatiu, i això pot arribar a ocasionar que el sufix *-eig* perdi el sentit que tradicionalment tenia.

3. Tipificació dels usos

Cal, doncs, determinar l'ús precís del sufix *-eig*. Les aportacions prèvies sobre aquest aspecte es concreten en Fabra (1912: 265; 1955, vol. 2: 53-54), Moll (1991: 198), Badia i Margarit (1962: 348-349), Cabré & Rigau (1986: 96-111), Cabré (1994: 61-62) i

36. MARQUET (1982) remarca que *pilotejar* és incorrecte i degut a castellanisme, i que convé usar *pilotar*. De fet, quinze anys més tard de les paraules de l'autor, *pilotejar* és desconegut en català.

37. Forma usada en un fullet de propaganda d'una caixa d'estalvis força nostrada, en què s'ofereix un equip informàtic: «Llibreta X: No naufraguis per la vida, surfeja!», i més avall: «Vols gaudir ja del teu PC multimèdia i començar a surfejar?»

38. En el cas esportiu s'usen quasi indistintament, depenent, amb tota probabilitat, de la tradició dels usuaris en un esport determinat i de les necessitats de precisió. Aquesta distribució no té correlació, per exemple, en el DLC3 i en el DIEC, els quals tot i les indicacions del TERMCAT (i, en el cas del DIC3, marcant *bloqueig* i *bloquejar* com a castellanismes), han convertit els uns sinònims dels altres. Cal dir, a més, que, com *mostreig*, hi ha hagut força vacil·lació entre les obres de referència; a més dels diccionaris esmentats i del TERMCAT, la Comissió de Lexicografia, en la primera edició de la seva fitxa 29 (1988), recomanava, referent a l'àrea de bioquímica, l'ús preferent de *blocar* i derivats en comptes de *bloquejar*; però en la seva segona edició (1996), la mateixa fitxa, revisada pel TERMCAT, donava com a preferible *bloquejar* per damunt de *blocar* («seguint el DIEC», segons el text). Vegeu, per a més dades, TERMCAT (1992a, punt 3.1; 1991, punt 1.3.1 [basquetbol], 1.3.2 [futbol], 1.3.3 [handbol] i 1.3.4 [voleibol]; també 1997: 58 [ciències de la vida]) i, a més, el comentari de CASASSAS I RAMIS (1995: 47), els quals argumenten a favor de *blocar*, *blocatge* i *blocador* tot dient que «a les raons adduïdes, encara s'hi pot afegir una consideració estètica». També el *Diccionari d'informàtica* ofereix distinció entre *blocar* 'agrupar caràcters en bloc' i *bloquejar* 'impedir la referència a memòria'. Convé afegir que, tot i que *bloquejar* és la forma més estesa a la llengua general, no manquen usos de *blocar* (la pilota de futbol és *blocada* pel porter quan ha de ser agafada fortament i protegida amb el cos).

Bernal (1997), a banda de comentaris puntuals d'altres autors (com ara Marquet, a través de diversos articles). Pompeu Fabra (1912: 265) és el primer de parlar-ne quan tipifica el sentit dels derivats d'adjectius: els dóna una significació incoativa, però en general mostren una qualitat o la possessió, en cert grau, d'aquesta qualitat. A més del que diu a la seva *Gramàtica catalana* (1956), a la conversa 343 (*Verbs derivats d'adjectius*) dóna ja unes indicacions de caire prescriptiu, tot indicant que «quan la llengua estableix una distinció entre dues formacions [-*ejar* i -*ir*], més val enfortir-la que no pas debilitar-la». Aquest comentari parteix de la distinció entre *magrejar* i *amagrir*, que és la mateixa que ja havíem vist més amunt amb *ranciejar/enrancir* i *agrejar/(en)agrir*. Hi afegeix que els verbs amb -*eig* solen ser intransitius, al costat de la variant transitiva de la tercera conjugació, i acaba dient que «en general, hem d'usar amb precaució els verbs en -*ejar* transitius, limitant-nos a emprar els consagrats per l'ús».

Francesc de Borja Moll, a la seva *Gramàtica històrica catalana* (1991 [1952]), en fa una delimitació un pèl més tècnica, i destaca el sentit general causatiu o efectiu (en diu *factitiu* i *operatiu*) que dóna l'aplicació d'-*eig* damunt de bases nominals o adjectives. Badia i Margarit (1962) parteix de la significació resultant del derivat a partir de la base a la qual s'aplica -*eig*: si s'aplica a substantius, el verb derivat «indica la realització d'allò que el primitiu significa [...] o una acció que hi està relacionada íntimament», i si s'aplica a adjectius «el verb derivat indica la tendència a la qualitat expressada pel mateix adjectiu o la seva possessió a escala limitada». Hi afegeix, a més, que els verbs amb -*eig* poden tenir sentit incoatiu o reiteratiu. Maria Teresa Cabré (1994) reproduïx la distribució en dos sentits bàsics (segons l'autora, 'mostrar-se' i 'accionar') i hi afegeix que hi ha restriccions particulars, motivades pels trets semàntics de la base (adjectiva o substantiva) a la qual s'aplica el sufix: part del cos, accident geogràfic lineal, certs adjectius, etc.

Oferim, tot seguit, una proposta classificativa dels usos tradicionals. Aquesta proposta defineix els usos en *imperfectivitat* i *iterativitat*, i dins del primer ítem tindríem en compte una subclassificació segons l'estadi en què es troba l'execució de l'acció:

1. *Imperfectivitat* (entesa aquí no com l'aspecte verbal —que distingeix temps perfets i imperfets—, sinó com a tret de la matriu semàntica del nou lexema).
 1. A l'inici de l'execució (*incoativitat*).
 2. En la realització, és a dir, 'tendència a fer una acció' o 'tendència a ser com'.
 3. En el resultat, és a dir, 'acció inacabada o executada deficientment'.
2. *Iterativitat*, amb graus: 'acció repetida', 'acció seguida', 'acció sovintejada', 'acció intermitent', 'acció que es manifesta a estones', etc. Bernal (1997) distingeix entre verbs *frequentatius* i verbs *iteratius*.

De fet, les aportacions dels altres autors es poden assimilar a aquest univers semàntic, encara que les etiquetes emprades a vegades siguin diferents. Per exemple, Badia (1962: 237) estableix dos usos que defineix com:

- a) «[Per formar] verbs intransitius derivats d'adjectius o de substantius, amb el significat de 'posseir la qualitat o fer les coses pròpies' de la cosa expressada pel primitiu». S'hi inclouria la iterativitat de membres del cos en moviment.
- b) «[Per formar] verbs transitius que signifiquen 'aplicar o fer tenir la cosa' expressada pel primitiu», que equival aproximadament a 2.

De la seva banda, Bernal (1997) distingeix quatre tipus de verbs en *-eig* (segons el seu significat i la seva sintaxi): verbs meteorològics, verbs freqüentatius, verbs iteratius i verbs causatius. Nosaltres hem considerat que els meteorològics i els causatius s'inclouen dins del grup de la *imperfectivitat*.

Altres descripcions més genèriques són la de Moll (1991: 198), que bateja el primer grup de verbs (els imperfectius) amb el nom d'*aproximatiu de qualitat*, i la de Blasco (1982: 110-111), que explicita que el mode d'acció (*aktionsart*) dels verbs amb *-eig* és *iteratiu*.

Dins de la imperfectivitat podem incloure el matís de *despectivitat*. Per il·lustrar aquest ús no hi ha res millor que els exemples d'un parell d'articles del DGLC, heretades pel DIEC però originals de l'obra de Fabra: *calaixejar* 'tancar i obrir calaixos' i *cadirejar* 'remoure cadires'. La primera frase il·lustrativa és «Tot el dia està calaixejant» i, la segona, «Què tant cadirejar: seieu i calleu». És obvi que en el to amb què pronuncien aquestes frases, a més d'expressar lament (en el primer cas) i enuig (en el segon), hi ha implícit un menyspreu envers l'acció dels subjectes. De tota manera, si *-eig* indica el tret semàntic d'iterativitat, per expressar alhora la despectivitat es recorre a l'adjunció del sufix *-ot*, (RUAIX 1987: 62), ja que l'ús d'*-eig* ja està barrat. Així és com tenim *ballbotejar*, *barbotejar*, *esquitxotejar*, *bevotejar*, *nevotejar* 'nevar una mica, malament, imprecisament', *picotejar*, *parlotejar*, *amargotejar*, *ballotejar*, *treballotejar*, *vellotejar*, *manotejar*, *menjotejar*, *palpotejar*, *mirotejar*, *mamotejar*, *trinxotejar*, *besotejar*, etc. També el sufix *-et* s'hi sol adjuntar, encara que no aporta cap matís aspectiu (almenys, avui dia): *fanguetejar* 'fanguejar', *cuetejar* 'remenar la cua', *bequetejar-se* 'els ocells, donar-se el bec', *pobretejar* 'fer el pobre', *voletejar* 'volar d'un costat a l'altre' i *clavetejar* 'guarnir de claus'.

Ressenyem, tot seguit, una classificació de l'ús d'*-eig* segons el sentit del mot derivat. Cal advertir que molts dels exemples són tradicionals i alguns, fins i tot, en desús (si els hem posat és perquè permeten tipificar-ne la natura). ◦

1. IMPERFECTIVITAT (inclou les significacions d'IMITACIÓ, RECORD, TENDÈNCIA o SIMILITUD). És el sentit més habitual, per tal com és el més rendible. El factor metafòric hi actua notablement, i sovint hi ha un matís despectiu.

1.1. *NiAdj* > actitud similar ('procedir, mostrar-se com'), verbs intransitius. Amb possibilitat de matís pejoratiu.

<i>donejar</i>	'una xiqueta, fer coses pròpies d'una dona'
<i>masclejar</i>	'una dona, fer coses pròpies d'un home'
<i>fatxendejar</i>	'procedir com un fatxenda'
<i>doctorejar</i>	'fer el savi parlant doctoralment'
<i>salvatgejar</i>	'procedir com un salvatge'
<i>ciutadejar</i>	'procedir com si fos de ciutat'
<i>capitalejar</i>	'una vila, voler semblar una capital'
<i>marcejar</i>	'un mes que no és el març, fer l'oratge propi del març' (vegeu el punt 1.3)
<i>ufanejar</i>	'fer ostentació, ufana'
<i>gallejar</i> o <i>gallardejar</i>	'mostrar gallardia, procedir com un gallard'
<i>pinxejar</i>	'fer el pinxo'
<i>fanfarronejar</i>	'procedir com un fanfarró'
<i>diablejar</i>	'procedir com un diable, fer entremaliadures'

<i>senyorejar</i>	‘procedir com si fos un senyor’
<i>pedantejar</i>	‘procedir com un pedant’
<i>gossejar</i>	‘fer el gandul, gandulejar’ (sentit metafòric)
<i>golafrejar</i>	‘procedir com si fos un golafre’
<i>gormandejar</i>	‘procedir com si fos un gormand’
<i>criaturejar</i>	‘procedir com si fos una criatura’
<i>gandulejar</i>	‘ser més o menys gandul’
<i>pagesejar</i>	‘procedir com si fos un pagès’
<i>segonejar</i>	‘procedir com si fos de segona classe’ (<i>segona</i> : substantivat)
<i>llotejar</i>	‘el fang, tenir la consistència del llot’

«[...] pressuposava un intent de millora, un acomodament al medi (això “*darwinejava*”)»
 «[La vall de Falset] *catalaneja*»
 [Parlant d’una recepta de cuina] «amb una tendència que em sembla *empordanejant*»
 «[...] llevat de la capital[, Valls], que en això *barceloneja*.»

MARTÍN 1996: 92)
 (Artur BLADÉ I DESUMVILA)

(Joan RENDÉ, «Avui»)

(CARDÓ 1931: 20)

- 1.2. *N/Adj > tendència a resultats o estats, verbs intransitius*. Qualsevol adjectiu (inclosos els colors) expressa una qualitat, per la qual cosa un subjecte pot tendir cap a aquell estat. Igualment, hi ha gustos i flaires.

(Adj o Adv)

<i>tortejar</i>	‘ser més o menys tort’
<i>tendrejar</i>	‘ser més o menys tendre, tendir cap a tendre’
<i>fluixejar</i>	‘ser més o menys fluix’
<i>finejar</i>	‘tirar a fi’
<i>calbejar</i>	‘començar a ser calb’
<i>cruejar</i>	‘ser mig cru, no ben cuït’
<i>lluentejar</i>	‘mostrar-se lluent’
<i>escassejar</i>	= <i>poquejar</i>
<i>poquejar</i>	‘haver-n’hi poc’
<i>massejar</i>	‘haver-n’hi massa’

(Adj ‘color’)

<i>verdejar</i>	‘prendre un color o un to verd’
<i>groguejar</i>	‘prendre un color o un to groc’
<i>negrejar</i>	‘prendre un color o un to negre’
<i>vermellejar</i>	‘prendre un color o un to vermell’
<i>grisejar</i>	‘prendre un color o un to gris’
<i>llostrejar</i>	‘fer llostre, claror tènue’

(N)

<i>panxejar</i>	‘una cosa recta (esp. fusta), esdevenir corba,
-----------------	--

ditejar 1
 febrejar
 mirallejar
 fressejar
 dolorejar
 onejar
 cantellejar 1
 trentejar

panxuda'
 'un vidre, presentar ditades'
 'tenir febre'
 'brillar vivament com un mirall'
 'fer fressa; fer veure que es fa molt'
 'tenir dolor (esp. a una part del cos)'
 'una superfície, fer ones'
 'ser més o menys cantellut'
 'tendir cap als trenta (anys)'

"L'atzavara no floreix fins
 que no *velleja*"

(títol d'un article d'Antònia Tayadella sobre
 Marià Vayreda a *Estudis de llengua i literatura
 catalanes XXVII*)

(N o Adj 'gust o flaire')

peixejar
 salejar
 tufejar
 ferumejar
 rapejar
 allejar
 agrejar
 dolcejar
 ranciejar
 amarguejar
 llanejar

'tenir gust de peix'
 'tenir gust de sal'
 'fer pudor, fer tuf'
 'fer ferum (esp. carn)'
 'el vi, tenir gust de rapa'
 'tenir gust d'all'
 'tenir gust agre'
 'tenir gust dolç'
 'tenir gust ranci'
 'tenir gust amarg'
 'el corder, tenir gust de llana'

"[El xarel·lo] dóna vins que
terregen una mica [...]."

(RAVENTÓS 1922)

- 1.3. *V/N > tendència (o inici)*. És un recurs il·limitat: cal tenir en compte que, en principi, tot verb pot rebre *-eig* i esdevenir un nou verb amb el matís imperfectiu. La conjugació original s'obvia, ja que *-eig* té la seva pròpia conjugació (la primera): *aigualir > aigualejar*.

(N)

fullejar

'llegir pel damunt, fer com si es llegís, passant
 fulls'

finestrejar
 airejar
 fondejar
 fogonejar
 foquejar

'passar el temps guaitant per la finestra'
 'fer que l'aire corri (per un indret o cos)'
 'fer tocar fons l'àncora'
 'cremar superficialment'
 'passar un ferro roent per dins un forat per fer-lo
 més gran'

(N/V 'agent meteorològic') (verbs intransitius)

<i>llevantejar</i>	'fer ratxes de vent de llevant'
<i>ponentejar</i>	'fer ratxes de vent de ponent'
<i>tramuntanejar</i>	'fer ratxes de tramuntana'
<i>ventejar</i> o <i>ventolejar</i>	'fer vent'
<i>plovisquejar</i> o <i>plovinejar</i>	'ploure molt poc' [= <i>ploviscar</i>]
<i>fredejar</i> o <i>fredorejar</i>	'fer més aviat fred'
<i>borrasquejar</i>	'fer un temps borrascós'
<i>nevotejar</i>	'nevar imprecisament'

(V) (verbs transitius i intransitius; el règim és heretat del verb primitiu)

<i>cantussejar</i> o <i>cantarejar</i>	'cantar malament, cantar poc' (- <i>uss</i> : aspectiu)
<i>parlotejar</i>	'parlar per parlar' (- <i>or</i> : aspectiu)
<i>trampolinejar</i>	'vacil·lar, oscil·lar en caminar'
<i>gemeguejar</i>	'fer alguns gemecs, sense arribar a gemegar'
<i>somiquejar</i>	'fer algun somics, sense arribar a somicar'
<i>ploriquejar</i>	'plorar una mica'
<i>verolejar</i>	'un fruit, començar a prendre el color de madur' (també sinònim de <i>verolar</i> 'prendre el color de madur')
<i>aigualejar</i>	'aigualir una mica, passar una aigua'
<i>dormitejar</i>	'dormir lleugerament'
<i>andarejar</i>	'anar cap aquí cap allà, sense una destinació'
<i>bornejar</i>	'les cavalleries, moure's neguitoses' (sinònim de <i>bornar</i>); p ext, 'una cosa, especialment una nau, moure's al voltant d'un punt fix'
<i>rentussejar</i>	'rentar poc, malament' (- <i>uss</i> : aspectiu)

- 1.4. *Adv > tendència, verbs normalment intransitius*. Cabré (1994: 65) explicita que és un recurs molt poc rendible. De fet, hi ha adverbis que no recorren a *-eig*, sinó a la conversió: *davall/davallar*.

<i>sovintejar</i>	'fer sovint, esdevenir-se sovint'
<i>davantejar</i>	'(tendir a) posar-se davant (d'algu)' [tr.]
<i>llunyejar</i>	'tenir tendència a ser lluny'
<i>baixejar</i>	'tenir tendència a anar a baix'

- 1.5. *N > tenció d'estats (en humans), verbs intransitius*. Especialment, amb el sentit d'INCOACTIVITAT (en els estats anímics, només en alguns, ja que no hi ha **angoixejar*, **rebutgejar*, etc.). En el primer cas ('estat anímic'), hi ha verbs causatius, ja que la tenció es pot considerar *provocació* (és a dir, 'causar la tenció').

(N 'estat anímic')

<i>anguniejar</i>	'provocar angúnia'
<i>ansiejar</i>	'provocar ànsia, tenir ànsia'
<i>fastiguejar</i>	'provocar fastic'
<i>neguitejar</i>	'provocar neguit'
<i>desfíciejar</i>	'provocar desfici' (però també <i>desficiar</i>)

escrupolejar 'tenir escrúpols'

(N 'estat físic')

ganejar 'tenir gana'
sedejar 'tenir set'
famejar 'tenir fam'
basquejar 'tindre basques'

(N 'estat de pensa')

fantasiejar 'tenir fantasies'
caboriejar 'tenir cabòries'
porfidiejar 'tenir porfídia'

2. ITERATIVITAT. S'hi encabeixen tots els verbs que contenen accions insistents, repetides, continuades, etc.

2.1. *V/N [acció] > insistència*. La base a la qual s'aplica *-eig* pot ser substantiu o verb. L'únic requisit per als substantius és que el verb resultant vulgui dir l'acció continuada; en canvi, si és un verb (primera llista), en aquest cas està restringit només als casos en què el predicat té dos arguments (el qui fa l'acció i el qui la rep) amb el tret [+HUMÀ]. Alguns verbs només poden mostrar-se amb aquest sufix (*pessigol·lejar*) perquè l'acció és reiterativa sempre; en canvi, altres verbs (com *petonejar* o *pessiguejar*) s'oposen als verbs sense el sufix (*petonar* 'fer un petó' i *(es)pessigar*) quan en aquest darrer cas es pot expressar una acció puntual.

(V) (verbs transitius; el règim és heretat: *pessigar* i *petonar* (algú))

pessiguejar 'pessigar reiteradament'
petonejar 'petonar reiteradament'
pessigol·lejar 'fer pessigolles reiteradament'

(N) (verbs transitius (*glopejar*, *trepolejar*) i intransitius (*cavallejar*, *botejar*, *campanejar*))

glopejar 'remenar un glop per la cavitat bucal'
cavallejar 'muntar a cavall sovint'
trepolejar 'trepitjar insistentment'
botejar 'botar sovint'

"Els administradors van constatar que l'any anterior alguns catedràtics *campanejaven* deliberadament sense que el rector pogués prendre'n nota."

(OLIVÉ & PRATS 1998)

(N 'fluix, vessament' > 'fluïment repetit') (verbs intransitius)

bavejar 'vessar bava repetidament'
llagrimejar 'vessar algunes llàgrimes'
borbol·lejar 'formar borbolls'
(de)gotejar 'vessar gotes repetidament, degotar'

escumejar
suquejar
dollejar
saliquejar

‘vessar o fer escuma’
 ‘vessar gotes de suc repetidament’
 ‘rajar a doll’
 ‘brollar aigua de terra en petita quantitat; un líquid que traspua, degotar’
 (també *salicar*)

2.2. *N* [acció] > *tasca continuada, verbs transitius i intransitius; sovint amb doble valor*

trafeguejar

‘trafegar activament, tenir molt de tràfec’ [intr.]

romejar

‘escapçar una punta, fer roms’ [tr.]

ditejar 2

‘tocar un instrument amb els dits’

trafiquejar

‘traficar o activament, tenir molt volum de tràfic’ [intr.]

trampejar

‘anar fent tramples’ [intr. i tr.]

mercadejar

‘comerciar una mica o activament’ [intr. i tr.]

feinejar

‘fer feina activament’ [intr.]

pledejar

‘sostenir un plet’ [intr. i tr.]

cantellejar 2

‘treballar els cantells (d’alguna cosa)’ [tr.]

“És en els vins del Priorat on tenim a Catalunya el diamant en brut que, degudament tallat, polit i *cairejat*, pot donar-nos el més esplendorós brillant, dins dels negres de casa nostra.”

(CIURANA 1978)

2.3. *N* [feina manual o tradicional o arma blanca manual] > *tasca continuada, verbs intransitius*. L’ús és irregular, perquè hi ha utillatge tradicional que s’usa reiterativament i que no recorre al sufix (*picar* ‘fer anar el pic’, *risclar* ‘fer anar el riscle’). L’utillatge modern també vacil·la, però hi trobem traces d’aquest ús. Així, tenim *teclejar* ‘fer anar les tecles’ perquè es fa continuadament. Pel que fa a les armes, el verb *brandir* (o *brandar*) també rep -eig: *brandejar*. Sembla que l’espanyol fa el mateix, i els verbs nous es formen de manera idèntica en les dues llengües.

ribotejar

‘fer anar el ribot’ (però també *ribotar*)

fuetejar

‘pegar amb un fuet’

tornejear

‘fer anar el torn’

fustejar o *fusterejar*

‘treballar la fusta’

reglejar

‘fer anar un regle’

xerraquejar

‘fer anar un xerrac’ (però també *xorracar*)

(a)llancejar

‘ferir amb la llança’³⁹

sabrejar

‘fer anar el sabre’

<i>(es)tisorejar</i>	'fer anar les (es)tisores'
<i>fonejar</i>	'fer anar la fona'
<i>palejar</i>	'fer anar la pala'
<i>paperejar</i>	'remenar papers' [burocràcia]
<i>vergassejar</i>	'donar cops amb la verga' (-ass: aspectiu)
<i>coltellejar</i>	'fer anar el coltell'
<i>destralejar</i>	'fer anar la destràl'
<i>escudejar</i>	'protegir amb l'escut' (però també <i>escudar</i>)
<i>perxejar</i>	'fer caure (la fruita) amb una perxa' (<i>perxar</i> : 'fer avançar una barca amb una perxa')
<i>sedassejar</i>	'fer passar pel sedàs' (però també <i>sedassar</i>)
<i>bressolejar</i>	'fer anar el bres o bressol' (però també <i>bressolar</i>)
<i>qui no punyeja no falceja</i>	'qui no sembra, no cull' (DIEC, s.v. <i>falcejar</i>)

2.4. N [objecte o anàleg] > acció múltiple i repetida, verbs transitius

<i>trossejar</i>	'fer trossos' (acció múltiple)
<i>bocinejar</i>	'fer bocins' (acció múltiple)
<i>especejar</i>	'fer peces' (acció múltiple)
<i>co(l)pejar</i>	'donar co(l)ps repetidament' (per Pla i Nualart (1989: 239), castellanisme)
<i>bomb(ard)ejar</i>	'tirar bombes' (sempre és més d'una)
<i>netejar</i>	'fer net'
<i>sanejar</i>	'fer sa' (<i>sanar</i> té el significat de 'guarir')
"Una cosa que a la serra verdeja i que a casa culeja." (la granera)	
	endevinalla popular [<i>culejar</i>]

2.5. N [element lingüístic o soroll] > pronúncia o recurs, verbs intransitius, llevat d'algun cas

<i>perifrasedjar</i>	'usar perífrasis, expressar en altres paraules' (però també <i>perifrasar</i>)
<i>parafrasejar</i>	'fer la paràfrasi (d'un text)'
<i>lletrejar</i>	'pronunciar lletra a lletra' [tr.]
<i>versejar</i>	'fer versos'
<i>verbejar</i>	'xarrar'
<i>llagotejar</i>	'intentar seduir amb llagots'
<i>motiuejar</i> o <i>motejar</i>	'posar motius'
<i>sermonejar</i>	'fer un sermó, fer sermons'
<i>zumzejar</i> o <i>zumzumejar</i>	'fer zum-zum'
<i>piulejar</i>	'piular, fer piu-piu'
<i>xiuxiuejar</i>	'fer xiu-xiu'

39. Com a curiositat sobre aquesta forma direm que el DLC3 entra *llancejar* i la remet a *allacenjar*. Com és obvi, aquesta altra entrada no hi és, sinó que trobem *allancejar*. La següent edició corregeix l'error.

<i>renouejar</i>	'fer (en)renou'
<i>papissotejar</i>	'parlar papissot'
<i>carrisquejar</i>	'un cos, produir un so desagradable per fregament'
<i>cascavellejar</i>	'un(s) cascavell(s), fer soroll'

2.6. N [espurna o flama] > aparició, verbs intransitiu

<i>espurnejar</i>	'fer espurnes' (però també <i>espurnar</i>)
<i>guspirejar</i>	'fer guspires'
<i>centellejar</i>	'fer centelles'
<i>espirejar</i>	'fer espises' (però també <i>espirar</i>)
<i>llampeguejar</i>	'llançar esclats vius i instantanis de llum' (però també <i>llampegar</i>)
<i>llampurnejar</i>	'fer llampurnes o pampallugues' (però també <i>llampurnar</i>)
<i>pampalluguejar</i>	'fer pampallugues o llampurnes'
<i>parpellejar</i>	'fer parpelles'
<i>fogallejar</i>	'llançar vives flames amb intermitència'
<i>focterrellejar</i>	'la llenya, fer espetecs en posar-la al foc' (DCVB)
<i>flamejar</i> o <i>flamarejar</i>	'fer flama' (però també <i>flamar</i>); amb extensió de significat:

"A 150 per hora deixo enrere el meu amant; era un idil·li perfecte, un idil·li *flamejant*."

(MARIA CINTA 1997)

2.7. N [part del cos] > moviment repetit, verbs intransitiu

<i>bracejar</i>	'moure el braç'
<i>alejar</i> o <i>aletejar</i>	'fer anar les ales'
<i>pernejar</i>	'fer anar les pernes'
<i>espatllejar</i>	'fer anar les espatlles'
<i>camejar</i>	'fer anar les cames'
<i>capejar</i> o <i>capcinejar</i>	'moure el cap en vaivé en caminar'
<i>parpellejar</i>	'moure les parpelles'
<i>cuejar</i>	'moure la cua' (amb extensió metafòrica)
<i>ditejar</i> 3	'moure els dits'
<i>pestanyejar</i>	'moure les pestanyes'
<i>manejar</i>	'fer anar amb la mà' (amb extensió metafòrica)

2.8. N [accident geogràfic lineal] > resseguir N, verbs intransitiu

<i>carenejar</i>	'resseguir la carena'
<i>costerejar</i>	'resseguir la costera'
<i>costejar</i>	'una nau, resseguir la costa'
<i>forejar</i>	'una nau, navegar lluny de la costa'

<i>fronterejar</i>	'resseguir la frontera'
<i>vorejar</i>	'resseguir la vora'
<i>vallejar</i>	'resseguir una vall'
<i>faldejar</i>	'resseguir la falda d'una muntanya'
<i>serrejar</i>	'resseguir una serra'
<i>terrejar</i> 2	'resseguir el terra; les naus, resseguir la costa'

Aquests podem dir que són els usos tradicionals propis del sufix *-eig*. Cal tenir present, a més, que alguns verbs usals poden encabir-se a més d'un domini, com ara *sacsejar* (algú [+IMPERF], en comparació a *sacsar*, més perfectiu, però també [+ITER] quan és una acció continuada sobre un objecte, tot i que el DIEC el considera plenament intercanviable amb *sacsar*), *llagrimejar*, *foquejar*, *fondejar*, *coixejar* o *ranquejar* —assignable alhora a (1.6) com a adverbí (*va coix* = *coixeja*) i a la imperfecció (una tendència)—, *cimallejar* 'una planta, formar el cimall', *florejar* (en tots els sentits: 'florir', 'tindre flor', 'aconseguir el millor (d'una cosa)', etc.), *nord-estejar* i similars ('una embarcació, anar cap al NE'), *bastejar* 'un teixit, presentar bastes més o menys llargues', *favorejar* 'afavorir', *bavejar* o *glopejar*, que hem consierat iteratius però que també poden ser imperfectius (com *fullejar*), *pobrejar* 'ser pobre' i 'procedir com un pobre', *femejar* 'femar' i *ombrejar* 'fer ombra' (pot ser considerat del tret imperfectivitat, però és una adscripció molt ajustada). Pel que fa als verbs meteorològics, tant poden assignar-se a 1.1 com a 1.3; només cal veure la dita «Quan l'abril no *abruleja*, tot l'any *bogeja*». En tot cas, sí que es pot entreveure que la classificació forma, en realitat, un continuïum, i que sovint les caselles semàntiques que hem dissenyat es fonen o, en tot cas, aproximen els trets semàntics.

Cal dir que en algun cas hi ha hagut fossilitzacions semàntiques i, per tant, la inclusió en una casella no és pertinent:

- [10] *marejar* 'semblar com si fos a la mar', assignable a 'imitació' i 'estat físic'
- passejar* originàriament, 'passar (un) poc'

I, finalment, que en molts casos un verb amb *-eig* és sinònim d'un verb sense:

- [11] *trufejar* *trufar*
- llampurnejar* *llampurnar*
- llampeguejar* *llampegar*
- dringuejar* *dringar*
- fistonejar* *fistonar*
- forfollejar* *forfollar* 'remenar amb la mà (un munt de coses) com volent apreuar-ne el nombre'
- ribotejar* *ribotar*
- xerraquejar* *xorracar*
- fumejar* *fumar*
- cairejar* *cairar*
- desficiejar* *desficiar*

4. Aplicacions

Un pic descrits els usos més tradicionals d'aquest recurs, podrem fer-los aplicables a la

formació de neologismes. En aquest sentit, podem admetre, si cal, els hipotètics **sonejar* 'tenir son' o **riuejar* 'resseguir un riu' perquè s'amotllen als patrons semàntics més amunt descrits, però alhora també podem analitzar detalladament formacions del tipus *flaixejar*, *piratejar*, *buclejar* (pel *TERMCAT* només pot ser *fer un bucle*), *mapejar*, *blanquejar*, *bloquejar* o fins i tot *expedienteig*—documentat per Duran (1992).

Retornant al principi (quan citàvem Pompeu Fabra en una conversa alertant del perill del calc morfològic), i ultrapassant el tema que concerneix aquest article, podem fixar-nos en altres casos no menys conflictius: si el lector no s'hi ha parat a pensar, que reflexioni per què s'usen normalment alguns mots amb *-atge* (com ara *reciclatge*, *marcatge*, *arbitratge*) o bé *plantejament* o *clonació* i no altres formes possibles com ara *reciclació*, *marcament*, *arbitrament* o bé *planteig* o *clonatge*. I, a més, que ho compari amb els corresponents espanyols *reciclaje*, *marcaje*, *arbitraje*, *planteamiento* i *clonación*; potser si tingués altres formes, com ara *reciclamiento*, diríem, de la mateixa manera, *reciclament*.⁴⁰ Tot això ve a tomb —i, de fet, està relacionat directament amb el que diem— perquè avui no tindríem certs verbs si no fos perquè els té l'espanyol. Els verbs a què fem referència, tot i contenir elements gramaticals genuïns i, en general, permesos per la normativa, tenen la forma que tenen i no cap altra de possible perquè són idèntics als corresponents espanyols.

Cal advertir, però, que les decisions del codificador no han de perdre de vista que hi ha coses que difícilment es poden canviar. Toutain (1992: 63) es queixa que hi hagi propostes que demanin *al·lucinogen* o *al·lucinador* per *al·lucinant* o *passaire* per *passota*, formes, aquestes darreres, habituals entre el jovent. L'autor, no sense raó, fa broma comentant que, així, cal dir *mariconívol* en lloc de *gai*. Entre això, el *cabasset de gols* i algun despropòsit més, aquest país aviat semblaria el dels barrufets.

El conjunt de reflexions que ens ha menat aquí té l'objectiu de fer veure un aspecte de la llengua que necessita una atenció especial: un ús abusiu d'*-eig* (com d'*-itz* o *-ó* en el sentit d'*-ot* (VAL·L·CORBA 1993: 100-112)) ens porta al calc de l'estructura espanyola. En aquest aspecte, l'opció del lingüista està determinada, doncs, per dos factors: d'un cantó, per les necessitats comunicatives i socials, que poden fer-lo decidir per formes no genuïnes però arrelades, li agradi o no; de l'altre, per la consciència de treballar per un sistema autònom que no estigui lligat a cap altre. Aquest és un dels grans reptes que avui encara tenim, seguint una de les idees originals de Fabra (SOLA 1987: 42-44).

XAVIER RULL i MURUZÁBAL

40. L'espanyol també pot tenir *reciclado* («La Vanguardia» 1997); de tota manera, aquesta segona forma no ha proliferat i, per tant, no s'ha generat un equivalent *reciclat* en català.

- ALCALDE CASAITA 1997
Jordi ALCALDE CASAITA [en línia], *El primer diccionari català de terminologia cibernetica*. URL: <<http://ww2.grn.es/jacal/index.htm>> (consulta: 28-XI-97).
- ALCOVER, MOLL 1926-1962
Antoni Maria ALCOVER, Francesc de Borja MOLL, *Diccionari català-valencià-balear* (Ciutat de Mallorca, Moll, 1926-1962) [DCVB].
- ALVAR EZQUERRA 1995
Manuel ALVAR EZQUERRA, *La formación de palabras en español*. (Madrid, Arco/Libros, 1995 [1993]) (2a. ed.)
- BADIA I MARGARIT 1962
Antoni M. BADIA I MARGARIT, *Gramàtica catalana* (Madrid, Gredos, 1962), 2 vols.
- ID. 1988
—, *Un cas de confusió de sufixos: «-itzar / -itar» en català*, dins *Hommage à Bernard Poitier I* (París, Klincksieck, 1988), ps. 81-84.
- BADIA et al. 1997
Joan BADIA, Núria BRUGAROLAS, Rafel TORNÉ i Xavier FARGAS, *El llibre de la llengua catalana per a escriure correctament el català* (Barcelona, Castellnou, 1997).
- BARS 1991
BARS, *Mai és tard*, dins *Mala idea* (1991) [disc].
- BERNAL 1997
Elisenda BERNAL, *Els sufixos verbalitzadors del català. Descripció sintacticosemàntica* (Barcelona, Universitat Pompeu Fabra, 1997) [tesi de llicenciatura].
- BIBILONI 1998
Gabriel BIBILONI, *Fabra i la interferència lèxica*. Material de curs (en preparació).
- BLASCO 1982
Eduard BLASCO, *Entorn dels temps verbals i els conceptes d'«aspecte», «aktionsart» i «estadi» en català*, «Els Marges», 25 (maig de 1982), ps. 109-114.
- BRUGUERA 1996
Jordi BRUGUERA I TALLEDA, *Diccionari etimològic* (Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1996) [DEt].
- CABRÉ, RIGAU 1986
Maria Teresa CABRÉ, Gemma RIGAU, *Lexicologia i semàntica* (Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1986).
- CABRÉ 1994
Maria Teresa CABRÉ, *A l'entorn de la paraula II. Lexicologia* (València, Universitat de València, 1994).
- CARDÓ 1931
Carles CARDÓ, *Nota sobre el dialecte de Valls*, dins *Valls documental. Festes decennals de la candela* (1931).

- CASASSAS, RAMIS 1995
 Oriol CASASSAS, Joaquim RAMIS I CORIS,
 —, *L'aparell digestiu, de paraula i per escrit*
 (Barcelona, Departament de Sanitat i Segu-
 retat Social de la Generalitat de Catalunya,
 1995).
- CASTELLANOS *et al.* 1990
 Rafel CASTELLANOS *et al.*, *Diccionari del
 taller mecànic* (Barcelona, La Llar del Llibre
 / Col·legi d'Enginyers i Industrials de Ca-
 talunya, 1990)
- CIURANA 1978
 Jaume CIURANA, *Els vins de Catalunya*
 (Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1978).
- COMISSIÓ DE LEXICOGRÀFIA
 DE LA SOCIETAT CATALANA
 DE BIOLOGIA 1966
 COMISSIÓ DE LEXICOGRÀFIA DE LA SOCIE-
 TAT CATALANA DE BIOLOGIA, *Què cal saber?
 Fitxes lexicogràfiques de la Societat Catalana
 de Biologia* (Barcelona, Institut d'Estudis Ca-
 talans, 1996).
- COROMINES 1980-1991
 Joan COROMINES, *Diccionari etimològic i
 de la llengua catalana* (Barcelona, Curial / «La
 Caixa», 1980-1991) [DECLC].
- DAux 1996
 DCtCs 1985
 DCVB 1926-1962
 DdG 1998
 DAux = RUAIX (1996).
 DCtCs = *Diccionari castellà-català* (1985).
 DCVB = ALCOVER & MOLL (1926-62).
 INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, *Dicciona-
 ri de geologia* (Barcelona, Enciclopèdia Cata-
 lana, 1998) [DdG].
- DEt 1996
 DECLC 1980-1991
 DGBI 1982
 DGLC 1932
 DId 1990
 DEt = BRUGUERA (1996).
 DECLC = COROMINES (1980-1991).
 DGBI = MIRAVITLLES (1982).
 DGLC = FABRA (1932).
 DId = SABATER (1990).
Diccionari castellà-català (Barcelona, Enciclo-
 pèdia Catalana, 1985) [DCtCs].
Diccionari d'informàtica (Barcelona, Cambra
 Oficial de Comerç, Indústria i Navegació,
 1986) (2a. ed.)
Diccionari de la llengua catalana (Barcelona,
 Enciclopèdia Catalana, 1993) (3a. ed.)
 [DLC3].
- DIEC 1995
 DIEC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
 (1995).
- DLC3 1993
 DLC3 = *Diccionari de la llengua catalana*
 (1993).
- DNeol 1997
 DURAN 1992
 DNeol = TERMCAT (1997).
 Carola DURAN I TORT, *Paperam, paperassa
 o...expedienteig?*, «Revista de Llengua i Dret»,
 17 (juliol de 1992), ps. 49-52.
- FABRA 1912
 Pompeu FABRA, *Gramàtica de la llengua cata-*

- ID. 1932
ID. 1955
ID. 1956
GRUP D'ESTUDIS CATALANS 1992
Guia 1996
INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS 1995
ID. 1996
«La Vanguardia» 1997
LACREU 1990
LANG 1990
LAST 1989
MARIA CINTA 1997
MARQUET 1981
- lana* (Barcelona, L'Avenç, 1912) (hem consultat l'edició facsímil d'Acqua, 1982).
—, *Diccionari general de la llengua catalana* (Barcelona, Edhasa, 1932) [DGI.C].
—, *Converses filològiques* (Barcelona, Barcino, 1955) 2 vols.
—, *Gramàtica catalana* (Barcelona, Teide, 1956).
- GRUP D'ESTUDIS CATALANS, *El barco fantasma* (1982-1992) (Barcelona, Llibres de l'Índex, 1992).
Guia lingüística pràctica 1. Dubtes lingüístics més freqüents (Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya, 1996).
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, *Diccionari de la llengua catalana* (Barcelona / València / Ciutat de Mallorca, Edicions 62 / Publicacions de l'Abadia de Montserrat / Enciclopèdia Catalana / 3i4 / Moll, 1995) [DIEC].
—, *L'elaboració del «Diccionari de la llengua catalana». Criteris aprovats per la Secció Filològica*, dins *Documents de la Secció Filològica III* (Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1996), ps. 11-53.
Interdiccionari. El diccionari d'Internet [en línia]. URL: <<http://www.fut.es/~sev/interdiccionari.htm>> (consulta: 28-XI-97).
«La Vanguardia» (11-I-97) i (12-I-97).
Josep LACREU, *Manual d'ús de l'estàndard oral* (València, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, 1996) (3a. ed.)
Mervyn F. LANG, *Formación de palabras en español. Morfología derivativa productiva en el léxico moderno* (Madrid, Cátedra, 1992). [Títol original: *Spanish Word Formation* (1990). Traducció d'Alberto Miranda Poza.]
John M. LAST, *Diccionario de epidemiología* (Barcelona, Salvat, 1989).
Les principals faltes davant del micròfon (L'Hospitalet de Llobregat, Centre de Normalització Lingüística, 1986) [material xerocopiat].
MARIA CINTA, *A 150 per hora*, dins *Diari transparent* (1997) [disc].
Lluís MARQUET i FERIGLE, *Novetat i llenguatge. Aclariments sobre la terminologia cien-*

- tífica i tècnica del català* (Barcelona, Barcino, 1981).
 ID. 1982 —, *Pilotar i pilotejar*, «Serra d'Or», 278 (novembre de 1982), p. 57 [reproduït a *Novetat i llenguatge III*, ps. 60-62].
 ID. 1984 —, *La terminologia tècnica i científica*, dins *Problemàtica de la normativa del català. Actes de les Primeres Jornades d'estudi de la llengua normativa* (Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984), ps. 51-56.
 ID. 1991 —, *Escandallar i escandir*, «Serra d'Or», 373 (gener de 1991), p. 41.
 ID. 1992 —, *Parlem una mica dels ordinadors (I) i Sobre certs termes informàtics (II)*, «Serra d'Or», 393 i 395 (setembre i novembre de 1992), ps. 34 i 41.
 ID. 1993a —, *Sondar i sondejar*, «Serra d'Or», 407 (novembre de 1993), p. 30.
 ID. 1993b —, *El llenguatge científic i tècnic* (Barcelona, Col·legi d'Enginyers i Industrials de Catalunya, 1993).
 MARTÍN 1996 Miquel MARTÍN, *Hi ha amors que maten* (Barcelona, Columna, 1996).
 MIRALLES 1995 Joan MIRALLES, *Un poble, un temps* (Ciutat de Mallorca, Miquel Font, 1995 [1974]) (2a. ed.).
 MIRANDA 1994 José Alberto MIRANDA, *La formación de palabras en español* (Salamanca, Colegio de España, 1994).
 MIRAVITLLES 1982 Joan MIRAVITLLES, *Diccionari general de barbarismes i altres incorreccions* (Barcelona, Claret, 1982) [DGBI].
 MOLL 1968 Francesc de Borja MOLL, *Gramàtica catalana especialment referida a les Illes Balears* (Palma, Moll, 1968).
 MOLL 1991 —, *Gramàtica històrica catalana* (València, Universitat de València, 1991 [1952]).
 NADAL, RUII. 1998 Montserrat NADAL, Xavier RUII., *El paper de la terminologia en el traspàs a una segona llengua en els àmbits dels llenguatges d'especialitat*, dins *Actes de les Segones Jornades de Llengües Estrangeres* (Tarragona, Dep. d'Ensenyament, 1998). ps. 138-154.
 OLIVÉ, PRATS 1998 Enric OLIVÉ, Josep M. PRATS, *Història dels estudis universitaris a Tarragona. Un trajecte de vuit-cents anys* (Tarragona, Universitat Rovira i Virgili, 1998).
 ORTUÑO 1992 Marina ORTUÑO, *Els lèxics especialitzats*, dins *Sobre lexicografia catalana actual* (ed. a cura

- PENA 1980
Jesús PENA, *La derivación en español. Verbos derivados y sustantivos deverbales* (Santiago de Compostel·la, Universidad de Santiago, 1980).
- PLA I NUALART 1989
Albert PLA I NUALART, [*Resposta d'Albert Pla i Nualart*] a la *Taula rodona sobre Problemes dels correctors i assessors dels mitjans de comunicació*, dins *Actes de les Terceres Jornades d'estudi de la llengua normativa* (Barcelona, Publicacions del'Abadia de Montserrat, 1989), ps. 214-258.
- POMARES 1997
Joaquim POMARES, *Diccionari del català popular i d'argot* (Barcelona, Edicions 62, 1997).
- POYANO 1997
Joan POYANO, C. *Urdangarín*, «El Punt» (8-X-97), p. 5.
- RAVENTÓS 1922
Jaume RAVENTÓS, *L'art de fer bon vi* (Barcelona, Escola Superior d'Agricultura de Barcelona, 1922).
- RIERA 1992
Carles RIERA, *Manual de català científic. Orientacions lingüístiques* (Barcelona, Claret, 1993) (2a. ed.).
- ID. 1996
—, *A propòsit de noms d'acció i d'operació tècnica*, «Butlletí. Tecnologia i Reforma», 95, ps. 70-75 [reproduït a «Llengua Nacional», 18 (març de 1997), ps. 9-15].
- ID. 1998
—, *Curs de lèxic científic* (Barcelona, Claret, 1998).
- RUAIX 1987
Josep RUAIX, *El català / 3* (Moià, Ruaix, 1987 [1986]) (2a. ed.).
- ID. 1996
—, *Diccionari auxiliar* (Moià, Ruaix, 1996) [DAux].
- SABATER 1990
Ernest SABATER, *Diccionari ideològic* (Barcelona, Barcanova, 1990) [DId].
- SERVEI DE LLENGUA CATALANA 1993
SERVEI DE LLENGUA CATALANA, *Microinformàtica* (Barcelona, Universitat de Barcelona, 1993 [1991]) (2a. ed.).
- SERVEI DE LLENGUA I TERMINOLOGIA 1995
SERVEI DE LLENGUA I TERMINOLOGIA, *Quaderns d'assessorament terminològic 1: esports* (Lleida, Universitat de Lleida, 1995).
- ID. (en premsa)
—, *Quaderns d'assessorament terminològic 4: informàtica d'usuari i ofimàtica* (Lleida, Universitat de Lleida, en premsa).
Sirio multimedia. Sistemas de recuperación de la información (València, Universidad Politécnica de Valencia, 1996) [CD-ROM].

- SOLÀ 1987
 TELEVISIÓ DE CATALUNYA 1995
 TERMCAT 1991*a*
 ID. 1991*b*
 ID. 1992 *a*
 ID. 1992 *b*
 ID. 1992 *c*
 ID. 1992 *d*
 ID. 1994 *a*
 ID. 1994 *b*
 ID. 1994 *c*
 ID, 1997
 TOUTAIN 1990
 VALLCORBA 1993
 VILADECANS 1997
 VILLARROYA 1991
 WEUD 1989
- Joan SOLÀ, *L'obra de Pompeu Fabra* (Barcelona, Teide, 1987).
 TELEVISIÓ DE CATALUNYA, *El català a TV3. Llibre d'estil* (Barcelona, Edicions 62, 1995).
 TERMCAT, «Full de Difusió de Neologismes», 9 (1991).
 —, *Diccionari de basquetbol* (Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1991).
 —, «Full de Difusió de Neologismes», 5 (1992 [1989]) (2a. ed.).
 —, «Full de Difusió de Neologismes», 13 (1992).
 —, «Full de Difusió de Neologismes», 15 (1992).
 —, *Diccionari de futbol* (Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1992).
 —, «Full de Difusió de Neologismes», 22 (1994).
 —, «Full de Difusió de Neologismes», 23 (1994).
 —, *Diccionari d'estadística* (Barcelona, Fundació Barcelona, 1994).
 —, *Diccionari de neologismes* (Barcelona, Edicions 62, 1997) [DNeol].
 —, [en línia]. *Parlem del món empresarial*, dins *Calaix de termes*. URL: <<http://www.termcat.es>> (consulta: 23- II-98).
 Ferran TOUTAIN, *El català que ja no es parla*, dins GRUP D'ESTUDIS CATALANS (1992) [extret del «Diari de Barcelona» (18-2-90)].
 Jaume VALLCORBA I ROCOSA, *Barroeria i confusions en l'adaptació de mots tècnics*, dins *Una llengua sense ordre ni concert* (Barcelona, Oikos-Tau, 1993), ps. 109-114.
 Joan Pere VILADECANS, *Ningunear*, «El Periódico de Catalunya» (4-XI-97).
 Josep VILLARROYA *et al.*, *El conreu de la vinya a Catalunya* (Barcelona, Caixa de Catalunya, 1991).
Webster's Encyclopedic Unabridged Dictionary of the English Language (Nova York, Dilithium, 1989) [WEUD].
 WEUD: *Webster's...* (1989).